

Kehityksellinen kielihäiriö nuoruusiässä

**Tämä esite on suunnattu
kielihäiriöiselle nuorelle
ja hänen lähipiirilleen.**

Kehityksellinen kielihäiriö nuoruusiässä

Kehityksellinen kielihäiriö on kielen kehityksen häiriö, jossa puheen tuottamisessa ja ymmärtämisessä on vaikeuksia. Puheen ja kielen oppimisen vaikeus ilmenee jo lapsuudessa ja vaikuttaa edelleen nuoruus- ja aikuisiässä.

Kielihäiriötä esiintyy noin 7 prosentilla ikäluokasta ja siihen liittyy usein toiminnanohjauksen ja tarkkaavuuden pulmia, aistikäsittelyn poikkeavuuksia sekä motorisia haasteita. Kehityksellistä kielihäiriötä on aiemmin kutsuttu kielelliseksi erityisvaikeudeksi ja dysfasiaksi.

Keskusteleminen

Nuoren puhe on usein selkeää ja hän ymmärtää puhetta hyvin. Pitkien lauseiden ja monimutkaisten ohjeiden ymmärtäminen voi kuitenkin tuottaa haasteita. Uusien sanojen oppiminen ja sanojen merkitysten ymmärtäminen voi olla vaikeaa. Se voi näkyä haasteina ymmärtää vitsejä, sarkasmia tai sanontoja. Asioista kertominen ja tilanteeseen sopivien sanojen löytäminen vaikeuttavat esimerkiksi keskusteluja kavereiden kanssa.

Nuori:

Kerro muille, mitkä asiat ovat sinulle vaikeita ja miten selviät niistä helpommin. Kysy rohkeasti, jos et ymmärrä. Voit käyttää Kehityksellinen kielihäiriö -korttia kertoessasi muille kielihäiriöstä. Kortin voit tilata Aivoliiton verkkosivulta aivoliitto.fi/kielihairiokortti.

Lähipiiri:

Käytä lyhyitä ja selkeitä lauseita. Ilmeet, eleet, kuvat ja piirtäminen helpottavat ymmärtämistä ja muistamista. Anna riittävästi aikaa vastaamiseen ja varmista, että nuori on ymmärtänyt. Tue nuoren itseluottamusta suhtautumalla kunnioittavasti hänen puheeseensa.

B

C

A

Koulunkäynti ja opiskelu

Kielelliset vaikeudet näkyvät usein koulussa oppimisen haasteina. Tavallisimpia ovat lukemis- ja kirjoittamisvaikeudet sekä vieraiden kielten ja matematiikan oppimisvaikeudet. Keskittyminen oppitunnilla tai läksyjen teon aloittaminen voi olla myös vaikeaa.

Nuori:

Oppimista helpottavia asioita voi miettiä opettajan kanssa. Tunnista omia vahvuuksiasi oppijana ja hyödynnä niitä. Opitko parhaiten kuuntelemalla, lukemalla, kirjoittamalla muistiinpanoja tai tekemällä asioita käytännössä? Tarvitsetko hiljaisuutta vai auttaako esimerkiksi musiikin kuuntelu sinua keskittymään?

Koulusi opinto-ohjaajalta saat neuvoja ammatin tai opiskelupaikan valintaan.

Lähipiiri:

Nuori tarvitsee tukea ja kannustusta koulunkäyntiin ja opiskeluun. Opetuksessa voidaan hyödyntää pienryhmätyöskentelyä, lisäaikaa kokeissa tai suullista koetta. Oppimisen tukena voi käyttää erilaisia apuvälineitä, kuten lukiviivaimia tai -kalvoja. Varmista, että tieto tuen tarpeesta siirtyy oppilaan mukana oppilaitoksesta toiseen.

Olet arvokas ja riittävän hyvä omana itsenäsi.

Sosiaalinen vuorovaikutus ja kaverisuhteet

Nuorella voi olla vaikeuksia sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja kaverisuhteissa. Uusiin ihmisiin tutustuminen voi jännittää, jos ei keksi tilanteeseen sopivaa sanottavaa. Tunteiden tunnistaminen ja niiden sääteleminen voi olla vaikeaa. Se voi haitata edelleen kaverisuhteissa toimimista.

Nuori:

Jokaisella meistä on omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Sano, jos sinun on vaikea kertoa asioista tai tarvitset vastaamiseen aikaa. Joskus viestin lähettäminen voi olla helpompaa kuin soittaminen. Viestistä voit myöhemmin tarkistaa esimerkiksi sovitut asiat, kuten tapaamisajan ja -paikan.

On tavallista, että kavereiden tai seurustelukumppanin kanssa tulee joskus riitoja ja väärinymmärryksiä. Niiden vuoksi ei kannata heti katkaista suhdetta, vaan yrittää sopia ristiriidat. Jos sinulla on paha olla tai tunnet olosi yksinäiseksi, pyydä apua lähipiirisi aikuisilta. Uusia kavereita voit löytää esimerkiksi Aivoliiton nuorten kursseilta tai uusista harrastuksista.

Lähipiiri:

Lähipiiriin on hyvä olla kiinnostunut nuoren kavereista ja seurustelukumppaneista. Keskustele nuoren kanssa sosiaalisista tilanteista, mitä hän on tehnyt ja kenen kanssa. Jos nuori kokee olonsa yksinäiseksi, on lähipiiriin hyvä puuttua asiaan. Vanhempi voi auttaa nuorta löytämään esimerkiksi harrastuksen, josta voisi saada kavereita.

Tarvittaessa nuori ohjataan keskustelemaan terveydenhuollon ammattilaisen kanssa. Nuori tarvitsee erilaisuuden ymmärtämistä ja hyväksymistä sekä kannustavaa palautetta. Sosiaalisia taitoja voi aina harjoitella ja oppia niissä taitavammaksi.

Oman toiminnan ohjaus ja arjen hallinta

Haasteet toiminnanohjauksessa voivat näkyä arjessa vaikeuksina esimerkiksi aloittaa toiminta, seurata ohjeita ja toimia niiden mukaisesti. Nuoren voi olla vaikea esimerkiksi suunnitella päivän kulkua, hahmottaa aikatauluja ja ennakoida lähtöön tarvittavaa aikaa. Valintojen ja päätösten tekeminen voi tuottaa vaikeuksia arkisissakin tilanteissa.

Nuori:

Mieti, mitkä ovat itsellesi sopivia keinoja muistaa sovitut tehtävät ja suoriutua erilaisista arjen toimista. Käytä kalenteria, johon voit kirjata tulevat menot ja hoidettavat asiat. Puhelimen hälytyksillä voit vielä muistuttaa itseäsi tärkeistä asioista. Varaa kalenteriin aikaa myös vapaa-ajalle ja rentoutumiselle.

Lähipiiri:

Arjen taitojen harjoittelun hyvänä tukena toimivat kalenterit, aikataulut sekä kuvalliset tai sanalliset ohjeet. Nuoren kanssa voidaan käyttää kalenteria, johon perheenjäsenten menot merkitään omiin sarakkeisiin. Jos valintojen tekeminen on vaikeaa, tarjoa rajallinen määrä vaihtoehtoja. Anna nuorelle mahdollisuuksia harjoitella omatoimisesti erilaisia arjen toimia. Muista antaa kannustavaa palautetta yrittämisestä ja onnistumisista.

Työelämään siirtyminen

Oman paikan löytäminen työelämästä tai kesätöiden haku voi aiheuttaa nuorena epävarmuutta. Nuorta voi mietityttää, miten hyvä työhakemus kirjoitetaan. Jos uusissa tilanteissa puhuminen on vaikeaa, voivat työhaastattelut jännittää entistäkin enemmän. Työtehtävät, joissa tarvitaan lukemista, kirjoittamista ja vieraita kieliä, voivat tuottaa haasteita. Annettujen tehtävien aloittamista voi haitata vaikeus ymmärtää ohjeita.

Nuori:

Voit jutella työllistymisasiosta hyvissä ajoin ennen valmistumista oman oppilaitoksen opettajien, opinto-ohjaajien, työvalmentajien tai uraohjaajien kanssa. Työnhakua oppii vain harjoittelella. Työhaun haasteita ei kannata jäädä pohtimaan yksin. Työhakemuksen tekoon ja haastatteluun valmistautumiseen voit pyytää apua lähipiiriltä tai esimerkiksi TE-toimistosta.

Huolellinen valmistautuminen tuo varmuutta jännittävään tilanteeseen. Ennen työhaastattelua voit miettiä vastauksia kaikkein tyypillisimpiin kysymyksiin ja ottaa muistiinpanot mukaan haastatteluun.

Lähipiiri:

Vaikka nuorella olisi haasteita koulunkäynnissä, voi hänellä olla merkittävää työelämän osaamista. Lähipiiriin on tärkeää huomata ja sanoittaa nuorelle hänen vahvuuksiaan niin luonteessa kuin työelämätaidoissa.

Nuori tarvitsee monipuolisesti tietoa eri ammateista ja niihin johtavista koulutuspoluista. Nuorta voi jännittää kertoa tuen tarpeestaan työnhaussa. Hän voi myös miettiä, miten häneen suhtaudutaan työpaikalla. Hyvän pohjan onnistuneelle työuralle luovat hyväksyvä asenne, kannustava palaute ja tuen tarpeiden huomioiminen.

Lisätietoa kehityksellisestä kielihäiriöstä

- **Aivoliiton verkkosivut:** aivoliitto.fi/kehityksellinenkielihairo ja aivoliitto.fi/kommunikaatiokeskus
- **Kysy lisää kehityksellisestä kielihäiriöstä Aivoliiton chat-palvelussa:** aivoliitto.fi
- **Kehityksellinen kielihäiriö, Käypä hoito -suositus:** kaypahoito.fi
- **Verraton-lehti** on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä kattava lukupaketti kehityksellisestä kielihäiriöstä ja adhd:stä. Lehteä julkaisevat Aivoliitto ja ADHD-liitto, verraton-lehti.fi.

Muita hyödyllisiä linkkejä

- **Keskusteluapua nuorille Sekasin-chatista:** sekasin247.fi
- **Vinkkejä koulunkäyntiin ja opiskeluun:** Erilaisten oppijoiden liitto ry: eoliitto.fi, Kuntoutussäätiö: oppimisvaikeus.fi

Aivoliitto tukee

- Puheterapeutti vastaa -chat
- Pihalla! – Luontoliikuntaa yläkouluikäisille
- Kurssitoimintaa nuorille
- Verraton – Adhd:n ja kehityksellisen kielihäiriön erikoislehti

Valtakunnallinen yhdistys Suomen Kielipolku SLI (www.kielipolku.info) ja paikalliset yhdistykset tarjoavat vertaisryhmiä eri puolilla Suomea.

Lue lisää Aivoliiton palveluista, toiminnasta ja vertaistuesta:

aivoliitto.fi
kommunikaatiokeskus.fi
nuortentalo.fi
verraton-lehti.fi

Puhetta
Kommunikaatiokeskus

@puhetta_aivoliitto
@kommunikaatiokeskus

Aivoliitto

